

EL PLA DE L'ESTANY

xavi xargay

Fer les Amèriques | Des de 1981 que la balla per aquests mons de Déu l'Esbart Fontcoberta, creat al poble pla-destanyenc del mateix nom. Durant aquests trenta anys, el grup ha actuat a Brussel·les, Alemanya, França, Itàlia, Grècia, Xile, Lituània, Saragossa, Euskadi, Galícia, Múrcia, Màlaga, Mallorca, Menorca i molts indrets de la geografia catalana. Han dut a escena *Dones d'aigua*, amb música de Paco Viciano; *Balneari*, amb peces vuitcentistes; *Un passeig pels Pirineus*, amb música d'El Pont d'Arcalís, i *Manel, pas a pas*, en homenatge al compositor Manel Saderra. El darrer agost varen visitar l'estat mexicà de Jalisco, en un intercanvi propiciat pel Colegio de Jalisco de Guadalajara i Eventos Culturales La Petite France, de Puerto Vallarta. La premsa local es va desfer en elogis per cada una de les cinc actuacions de l'Esbart. Seria fàcil caure en el tòpic -i ho faríem posant-hi veu de NO-DO- dels llaços fraters entre Mèxic i Catalunya; el cert és que, com uns nous asteques d'en Tísner, els jaliscienses varen descobrir la cultura popular catalana i la varen admirar. Ni les televisions ni els periòdics nostrats n'han parlat; potser troben que Fontcoberta

és massa petita per ser representativa de la cultura tradicional catalana?

Fer esqueneta | De Messi-nostre-decada-dia només n'hi ha un; i de Guardiola que en tregui el màxim rendiment, també. Per això la resta de mortals gironins que es dediquen al futbol haurien fet bé d'acostar-se a Banyoles, a l'Auditori de l'Ateneu, per assistir a la Primera Jornada de Formació de Tècnics de Futbol «Aprendre per entrenar». És la primera vegada que se n'organitza una a les comarques gironines. Tot i que la Federació Catalana surt en els crèdits, ha estat tasca de dos instituts -l'un de Banyoles, el Pere Alsius, i l'altre de Mallorca- organitzar, en el marc del programa ARCE, aquestes jornades, amb l'ajut del molt esportiu Ajuntament banyolí.

Fer la pols | Josep Pla havia apreciat significativament el Museu Arqueològic, havia reconegut el mèrit de la mandíbula i s'havia burlat d'uns ossos de mamut que eren d'un mastodont. Banyoles, una de les poques ciutats «d'aquest país conegudes en el món cultivat» -Pla dixit-, va acollir el 3r Congrés Internacional d'Arqueologia Experimental. Més de 60 ponències a càrrec d'experts es varen poder escoltar a l'Auditori de l'Ateneu. També s'hi varen dur a terme activitats paral·leles, com una experiència de fosa de ferro o una mostra inèdita d'objectes orgànics recuperats a la Draga. El meu nebot es va sorprendre que a la comarca, a més d'esport, s'hi faci cultura d'alta volada.

LA SELVA

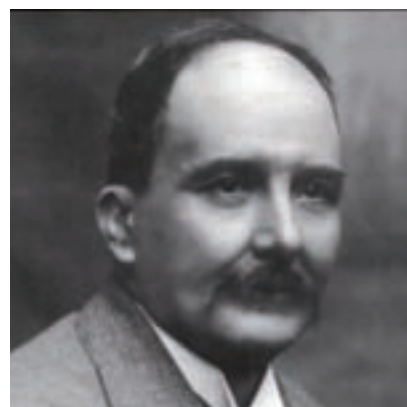
joan domènech

Tossa: estat deplorable de la vil·la romana | Un dels atractius de Tossa el constitueix la vil·la romana descoberta l'any 1914 per Ignasi Melé i excavada posteriorment i estudiada de forma successiva per Adolf Schulten, l'Institut d'Estudis Catalans, Alberto del Castillo, Ricard Batista, Mario Zucchiello i la Universitat de Girona. Des del davant de l'antic hospital, avui Casa de Cultura, que es troba a l'entrada de Tossa, es pot contemplar les restes del que era la vil·la rústica, en alguns llocs ja barrejada amb restes de l'època medieval. La part important del conjunt es troba, però, a la part alta, i conté habitacions amb magnífics mosaics -el principal, traslladat al Museu-, un hipocaust i una piscina, entre altres elements destacats. Fa pocs anys, després de la intervenció de la UdG, es va procedir a museïtzar el jaciment de

>> Ignasi Melé, descobridor de la vil·la romana dels Ameitllers, de Tossa de Mar.

>> Actuació de l'Esbart Fontcoberta.

manera que la seva contemplació fos entenedora, a base de plafons explicatius. Hi havia un control de l'accés de visitants i unes hores d'obertura al públic. Ara, les ruïnes són fàcilment accessibles dins i fora d'horari i no hi ha cap vigilant -l'Ajuntament deu voler estalviar un sou-, cosa que ha permès que més d'un plafó hagi estat destruït, que s'hagin malmenat, també, parets i elements arqueològics de la vil·la i que tot es vegi molt deixat. Valdria la pena que aquesta joia fos valorada com cal.

Blanes: Aspronis | Aspronis cobreix una àrea que s'estén per tota la Costa Brava sud i part del Maresme i més enllà i tot. És una entitat sense ànim de lucre que des de fa 40 anys defensa els drets de les persones amb discapacitat intel·lectual i que ofereix assistència adequada i professional per garantir una bona qualitat de vida als acollits i la seva integració social i laboral. Va ser fundada per gent altruista (un dels fundadors, Joan Ferrer i Ferrer, ha mort fa poc) a la qual, aviat, s'hi van afegir els representants dels ajuntaments dels pobles afectats. Els principals llocs d'actuació que avui dia té l'entitat són el Centre Ocupacional El Vilar (situat al sector de Mas Borinot, a Blanes), el Centre d'Atenció Especialitzada i Residència Pinya de Rosa (a Palafròls), el Centre Especial de Treball El Vilar i el Servei Ocupacional d'Inserció (a Malgrat de Mar), i el Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç i la Llar-Residència (a Blanes). Aspronis viu

de les subvencions oficials i de les aportacions voluntàries dels seus 260 socis. Com a dades exemplificants podem esmentar que el Centre de Desenvolupament i Atenció Precoç va atendre l'any 2009 uns 1.400 infants; el Centre Ocupacional El Vilar atén 90 usuaris en edat laboral i amb un grau de disminució al voltant del 65%; el Centre Pinya de Rosa ofereix 46 places de residència assistida, 8 places al Centre d'Atenció Especialitzada, i algunes estades per a un temps limitat i raons familiars urgents; els Serveis Residencials El Vilar disposen de tres habitatges per a un total de 29 usuaris, assistits per 14 monitors, i El Centre Especial de Treball El Vilar dóna feina a 130 persones discapacitades psíquiques i a 80 professionals. En aquest centre s'hi realitzen tasques de producció industrial: manipulats, empaquetatge, muntatges elèctrics, fabricació i venda d'articles de suro... També s'hi fan treballs de jardineria per a empreses privades i institucions públiques, senyalització viària i instal·lació de mobiliari urbà, trasllats de material, muntatges, etc. Fins ara era relativament fàcil trobar empreses que donessin feines d'aquest tipus al taller d'El Vilar. Ara, però, la crisi econòmica fa que molts ajuntaments hagin restringit les seves peticions i que moltes fàbriques facin servir els seus propis treballadors, que si no haurien d'anar a l'atur, per a les feines secundàries que feien els disminuïts. Mal moment, doncs, per a Aspronis i per a les seves seccions.

LA CERDANYA

erola simon

Conflictes d'aigua | L'aigua és un bé de primeríssima necessitat que només entén de gravetat. Cau on cau i s'escola per dins i per fora la terra, sempre buscant el lloc més fàcil per tirar cap avall. Durant el seu periple resulta que travessa fronteres i termes municipals. El seu aprofitament públic i privat genera infinitat de conflictes entre veïns. La reglamentació de l'aigua es remunta a les primeres ordenacions jurídiques prescrites pels reis, i sobre aquestes s'ha anat teixint una complexíssima legislació que reparteix l'aigua entre els habitants. Tot això a Cerdanya es complicà amb la divisió de la comarca el 1659. Actualment, la població de Llívia reclama la devolució d'un cabal del riu d'Er que es va desviar cap a França fa 40 anys. Apareix també amb intermitència el conflicte de Puigcerdà i l'aigua del Querol. Tot plegat és somort però real: es tracta de conflictes freds entre veïns que viuen en un indret on l'aigua és relativament abundant. Ara bé, imaginem per un moment que fos un bé escàs del qual depengués la supervivència de la població. Què passaria?

Fires medievals | Els darrers anys han proliferat enormement les fires anomenades *medievals*. A Cerdanya també. Potser sí que en alguna vila pionera d'aques-

>> **Taller ocupacional d'El Vilar, en el polígon industrial de Malgrat.**

>> **La vila de Llívia, que reclama la devolució d'un cabal del riu d'Er.**

